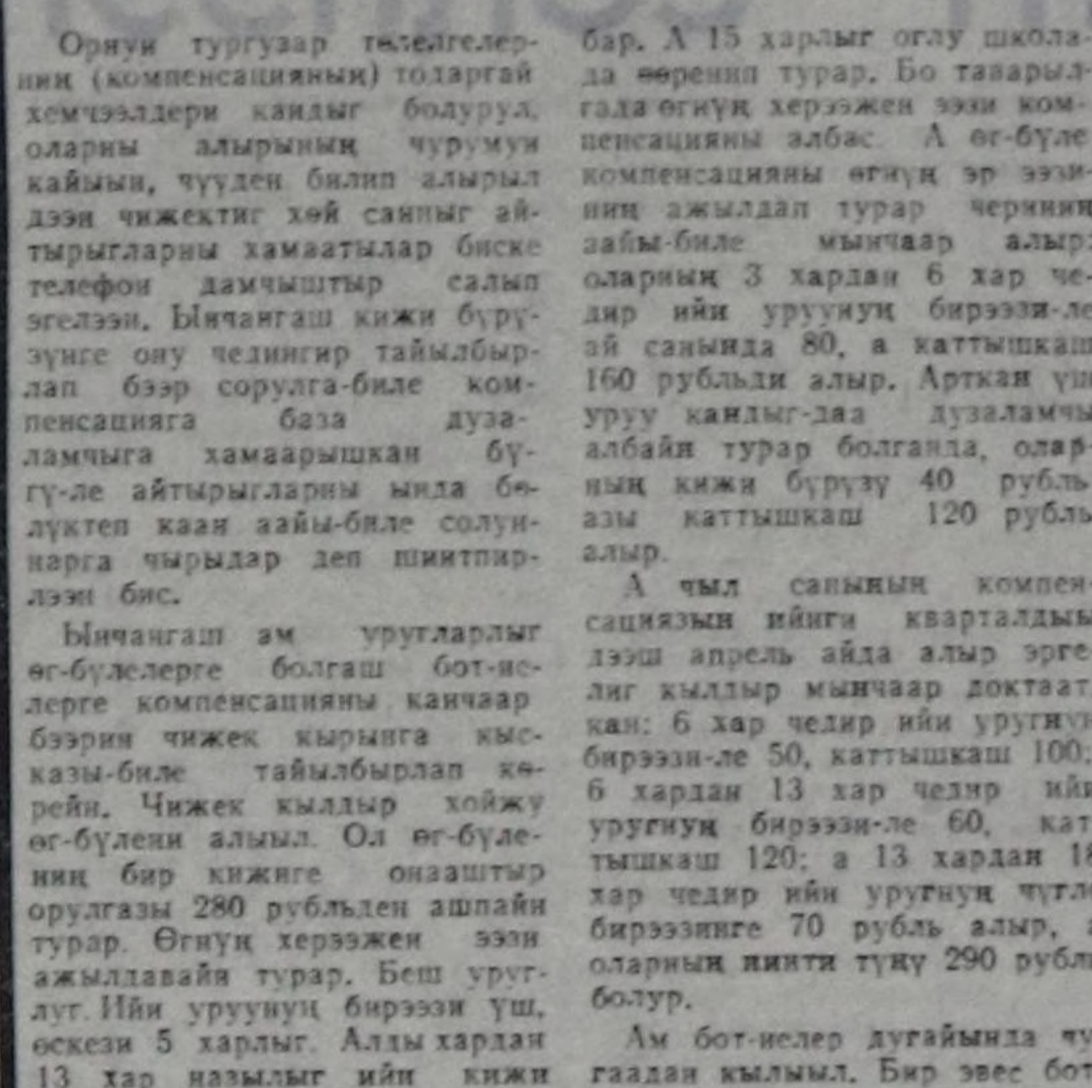

Пина КУУЛАР.
Чөөн-Хемчик район.

СЭТА-нын фотохроникасы.

КОМПЕНСАЦИЯ: ону канчаар билзе экил?

Дыг-бир чүве булар бээр болза
сен буларга тыңгыткан чыда
сен билди чүрүлдү сен билди

Мен мунуңа чыдар, чүрү
талгам кыска-да болган болза
да, мунуңа чү-бале, кийигерге
ажыкты кылды чүрткан кел-
ген мен.

Бичиним-де В. П. Чкалов-
ту: «Ким-да болур болза
биргези, баштайгызы болур-
херек» дээн сестрини ичмаңа-
мен. Бичангаш мен мынз бол-
лурун кызылды келген, мынз
болуп, бртар-да мен Валечка
мен жазуучулукта, да чини
тыгылды, кийигери-де мен
өндүрүлдү Төрзүн чүртүска
бисия, зотемиясына тыгаска

дыр-бир чүве болу бээр болза
сен шүштүзүн аңгычанче
сен билер жүрүтүр сен,
мен мында келер, чур-
тагым кыска-да болгон бол-
за, шыныч суу-буле, кийикте-
ажыкты кылды чурттап кет-
ген мен.

Бичинимде В. П. Чкалов
тун: «Кым-да болу болза
биргиз, баштайгы болу-
херек» дээн эстериң номча-
мек. Ычанга мен кылды бо-
лурун кызылды келген, ния-
бооп артар-даа мен. Валечка
бо жукуздуңуңу ма чий-
тиледик кийажерине, бистиң
илдир улуг Төзүн аңуртка
бистин эртемниче туракса-
декал тур мен.

Бис кай-ла хонгун казы-
турар, ас-кежиктиң болу бир
сен илепег тур мен. Валечка
сен мээң ала-менги утапшын
дилеп тур мен, бир ас ар-
тур болза, дуалазгыр сен.
Оларга мээң иңи байыры-
дамчылар сен, бо дугайың
олар билбей тургазы дээн
мени өршөзүңгөн, олар бил-
бе-даа жулурл турган. Че-
бо-ла ыкшаш. Байырың мээң
төрүзүңгөн. Дызың кукаң
тан, ошка, тур мен. Байыр
биле, салериң ачанар болган
Юра.

10.4.61 ч. Гагарин.

— Бо чагааны элзүн ха-
чылдаз эрткен соонда номча-
мек. Ычан иштиме бо эсте-
чүң илередиң туралы де-
амырдылары улуг болзаган

болдан ордум – деп, Валентин
 Исаковча чугаалаан, – Уку
 душунга чизинг бе? Чо
 Шыны, ак сеткилг чор
 Валентин Исаковныч
 естеринге чөпсөзлөсө арг
 чок, Шыныч чорук, Бо с
 гаркин эине долү болга
 тодагар сөтлөн турар, Гага
 ринин калдыг-ла-бир омага
 маадыр кылдыр көргүзсө
 кылдып турарларга, бакта
 адазгар чораканнара хары
 сөс ынгыг.

В. Л. ЛАРИОНОВ.

А. Пушкаретия фотоу.
(СЭТА-ның фотохроникасы)

НИН КОСМОСЧЕ
НУН 30 ЧЫЛЫНГА
ОСТАРНЫ СААРЫЛГАЖ
ПИҢ ДУГАЙЫНДА

НИН КОСМОСЧЕ
НУН 30 ЧЫЛЫНГА
ОСТАРНЫ СААРЫЛГАЖ
НИН ДУТАЙЫНДА

не жамы 5 болашты 10 рубль алып уругдуу болза, ол чыга-
лошма кавалерияга эргинирин
ныштум-биле дагастарган
кемчээлди дууламчы алып
эргели. Ынчангы оок уругу
чарымы бирээне 80 рубль
кедир дууламчыны ал болду.

Бир эвес бир кижиге онаашты
инилти орулга 280 рублем аш-
пай турар болза, 5 хар аш-
дыр уругдуу ботине киме 1,
хардан 6 хар чедир ууларга
нордогынны сузгаар 80 рубль
түндүк дууламчыны алып эр-
гетиг. Ызынг болгонга уругу-
ларынга телээр жуурдуу 40
рубль компенсацияны ош
алыр эргези чок.

Бир эвес не киме 1,5 хар
кедир уругу азырап олук-
болгаш ай-бууденин бир кижиге
эниге онаашты орулга 280
рублем ашын турар болза,
түглө уругун ажал олурар
дэшт дууламчыны алып эргели.
Апсель ай дэши оок кемчээл
110 рубль болур. Бо таан-
рылгага ол болууда 60,
уругуна 40 рубль түндүк ком-
пенсацияны алып эргези чок.

Ажылдап туурар бот-не 3 болжаш 13 хармат уругуларды. Оон шавкыз барып алган. Ынчан бот-не дээш ол дуулаамчы албас болжаш оон оом ордулга 280 рублудан ашпайы туурар болза, ажылдап туурар чениден алып. Ол 3 хармат уругунга 1,5 хармат 6 хар чедир чаштарга көрдүнгөн дуулаамчынын улгатыггарын хемчээлин дугулар апрель айдан эгелер 80 рублга чедир ап болур. Бо таварылгада 3 хармат уругунга алыр жүрүлү 40 рублунга компенсациянын ол албас. Ынча түнүктү компенсациянын 13 хармат уругунга алыр өргөлдү.

Өт-бүдөс кижжи бүрүзүнүн ордулгазы 280 рублудан ашпайы туурар болза, бүгү уругуларга ичиги квартал дээш апрель айда компенсациянын (уругулар барзанынчынын өт-төзүнчү улгады бээр-биле хонд. багыттар) дараазында хемчээлдерег чорутар: 6 хар чедир уругуларга 50 рубль, 6 хардан 13 хар чедир уругуларга 60, 13 хардан 18 хар чедир уругуларга 70 рубль болуу.

Не кижжи жашадапай туурар. Ол дөрт хармат нывалдууруун ажаал омурар кижжи. Бо таварылгада не кижжи социал хандырлыкта органичарында туругуна улгатыггарын чээлдиг дуулаамчыны алып.

Дуулаамчы болжаш компенсация алырда дараазында коммуенттерин аяал-ла көрүндер: өт-бүдөзүнчү стосаанын дугайында чурттап туурар чениден шымызгыла; моон мурундагы чымдыг орууларга; мын дугайында шымызгыла уругуларнын төртүтүнчүгү; мын дугайында херечелеринин коолгазы; күрүнч хандырлыгында уругуларнын туурбайн туурарым дугайы шымызгыла; авазини ажалындап туурарын дугайында шымызгыла; бидиришкени.

Уругуларга бот-не дуулаамчыны болжаш компенсация район коэффициентини барзалап төлдөр.

Инеса НАГОРНАЯ
Тыва АССР-ини Саялынистерствоzun кул
министризини коо специализи

Специалистин дүвүрели

нок болуп-дур. Амгындын тэрэзи 4 муң хойдан 350 хураган алдымыс. Сузаны кийим-даа сурагаллаң, тыппа дывыс. Мурунуца ону бозу вус өске жакы-агыларга ары сазың, дузалан туруву. Ам районнуң агроупуту катжыжыкшыккынның дарага Н. Т. Букшадан сула тыгырынга дузаалажырын дилэ-ривиске, дузалан шыдааң ажим-биле чугалалың. Чо-мичаш бол катжыжыкшыккынны бистик-не, совхозка ажим-дизам чок ийин. Ону дузур, дузалан чоокта чаа, феврал 14-те район Советиниң сессиязынга саяналалың, өсө депутаттар дегиквейн бардылар.

Ындай айттырыны чүге адуру турарым чың, 1917 чылда районнуң агроупуту катжыжыкшыккынны ажим-адыжыларын «негизгери» бил 200 муң рублаа берген-дизам. А амгы үеде совхозту атар саянда чыгыс көпөө чаа чок. Ажылчыннарнын шидини төдөл чадан тур бис.

Бисте ам хой массалар чыгыс. Микэдэе, Чо-мичаш

пендизен хураганганын сак-
ман арга-биле азыраары бер-
ге. Чаа тэрээн хойларын си-
ген калдарып турар. Анген
турган чүбэ болза, оларын
оода-ла 3 хире хонукта келте-
га хураганганы-биле кал-
ды тургускан болза, чаш төлү-
нүн ижин адырып чоруу
эвээш болур айкы.

Сөөлгү үедэ демократия,
бот-башигары деп алганы-
выстын соонда, малчыларын
нын база мал ажылынын тус-
кый эртемнчилеринин-даа бот-
харымсалгазы, ажы-биле чу-
гавааларга, дыкка куудулазы.
Бистин бригада чөвүселенин
хураалыга бот-башигарын,
долу бот-орулга-арылыгы
шындык, амын-адына кол-
латкылап керээ бузуар ажил-
даар бригадинин, мал эс-
чэчиник-даа шалымны иннин
орулга барымдалаалар, бух-
галтерияп турар, бүдүгүн
продукияны агы дуузар,
артык орудугны кижэ бүрү-
дүнүн кингрен салдышкынны
бузуар дуувар-дур деп шын-
тирлээш биле. Хурадын шын-
тирин директорго, кол зоо-
техникке эккеп беривис.

Чал чедешпизинден ху-
рааг оуттуг черлерге малчыны
ны кежүөр аргавыс чок.
Ийракан дазынны баары
туттунуп турар цемент за-
дунун дирекциясы баары
одаларыс алганы дээр 99
рыбаны тугуур жуурап ту-
рган, ону амынга кедир ба-
биз. Ол амынга районо
хурастунган «Найрал»
союзхата 20 муң рубль
соошкан турар. Оон чы-
ке кандаг-даа дуузы
болган. А Новосибирск
эртем-шынчилек институту
бир ажилдакчыны 6 муң
бизин тартып апарган. М
чал турда, бот берге уу-
союзхату экономиказын
чал катжуртуула.

Союзхата хойнун укса
чартыры-биле республика
Уксаажылдак катжыныны
ны (Н. Д. Балчып-оол) би-
тинэ 50 кошпарлардан
500 хурагангандар тын-
бээр болза, Частин сөк-
чугаалдарга, бистин сөк-
бугу талаалыг дууг дуза
рек апарды. Моңу чуту-
публуканын ажил-агы
ганылары-биле калы районо

болган туркмэнлерди
эми челишпес. Чоңта
совозтоң малымн кол э
чыла-бале «Звоветнабн
чериин булгагтеризиян те
диз чыгым тургаш, 1500 р
бальн эмин чээп алдым
100 флакон венкиллик
флакон тетрацеол алдым
Херех эмиерин чамдыкт
чок Республиканын Мин
трлер Чөвүледиин көд
ажал-агыг эргелетин ба
риария инспекциязы ба
«Звоветнабн» республ
каттыжыкшымын ажы
дакчыларга түшү бодар
пуе». Мал, чөм, чөм

Олар аас кырылда чөпшээр-
решкен.

Бистен «Эйгид-Хем» совхоз
чаралы турда, чамалы кыш-
тагдарыны, каныг-даа төдөсөр
чоька дамчытты берипте.

Оон аягыда бистин директо-
руvus биле кол бузгалтери-
вис ол-да аякыл-агыга 2 кыш-
тагын бээр кымдыг дугуржук
казнаар-дыр. Совхоз улзуу
ону билбес. Бисте олар че-
дипшес, чаа кыштагтар тууар
чөдөр чок. Ычмагаш коьма-
е Кызыл район-биле кызыл-
гаарын тодарып болза эн
деп боодам мен. Маргышты
чөдөр бар. Суг кудур савза-

хох богу уштинде
даар. Рынок узишде аргы
азер турарга, черде хор-
Тымгыг, аймагыр
болза, канчая амыдарлы
Бистин, совхозун - мы
берге байдалы каным-да
республиканын база ба-
нун-даа уаутукулдарын,
гуур органнын дугурет-
турары ээлдигит Язара-
мчылар-да баксызар
бе? Чопугу амыдаралы
чаарыл?

Алдын-оол БАЙЫР-ОО
Эьжин бригадалында
эмчиги.

Чагаа кылдизинин почтазындан

КИЧЭЭНГЕЙ-ЛЕ ХЕРЕ

Номчужу кичи чамгыс-даа солун дугаарын албайн баргаш, шын-на сэткили-бле хому-дан, редакцияге чагзалары-даа бижий бергилээр-дур. Саа-зын чедишлейн барганимдаа «Шынын» чамдык номерлеи үймейн баар таварыгалар болу-тур. Редакция мүнэн бодунуң номчужуларынга оон дугайын сагындырып, дынна-лып келген. Ынчангаш бистич номчужуларымыз бо талаа-зыге онзагый нетгедде чоо боор деп бодоар бис.

«Шын» солунуң чүгүлө бич-тин республика иштинде эвес, харын республикадан дашкаар чурттап, ажыдап, шериг алба-нын эрттирип чорурлар база чагылды алган, ап туралар». Бичин-ле үзүктөлдүшкүн болу бээрге, олар дүвүрөн эгелээр-тур. Редакция бодунуң тала-зында дузалаар кемчелерин ап турар. Солунуң чедирил-гелерин харынлар (Кызыл-да харылаа албанында) ужу-рут харыскалыгыр аждык-чылар байдалды эки билирле.

Чоокта Сонгу Уралаң чыга келген, Солунуң дыкха «ай номерлерин келбазиниге хому-дан, дузалаарын далаң. Тол-дараып кээриниске, моон Кызыл-дан чоруткудаан, а чогуу чедер черинин чогуундаа почта сабырында буадып турар хире. Оон дугайын солунуң бичидикчиниге доран-на ха-

Кызыл район түвүндөс чир-берзан деп каан. Са-чедишпезинде чамдыкта-лун ийин-чамгыс четпейн таварыгалар болу бар-дир бис. Апрель эгезинде мындг таварыгалт болган.

Ынчангаш чамдыкта дигрилге боа чылдык Черле мычаш почта хары-ажылдыкчылары конуку-өртек биле бижилди. Чамдыктын бурун четче-шанда чедире күрүнтин

Чагалар мылап, шүрүл-дөт бол-бола бээр (ай-нын) номчужуларын база-жип турарлар. Каа-Хемин Бажы сууртан харылаа-бырынни эргелекчын. Лю-ла Наксыз бисче чыга-ажан. Чогуу ол район ий-де байдал чүгээр. Солун-челтес чорудуп бээр тава-галар бар. Чижээлээрге, чылдын январь 24-те ол 22-нин солунунарын Кызыл чоружулан болган. Ол су-161 «Шын» солун чорудар-гаш, чүгүлө 60-нн чору-таварыга база бар. Оон-зылдан долгап айтырар-челтес номерлөр чүгүлө хонгаанда келген. 5.10 с-челтес келер таварыгалар-деп турар. Шап мычаш ч-чылар хомулар, чаргыла-чорук үнүп келер.

Бүгд бийнхэн чүүт бэр. Чамдаж номерларин бижи. дикчелд чедир албайн биэ. Оом чылааганы тус-тус район, дөмдөөр айы биле чедирлээг бөлүр болуп турар. Чыжээлээг, оюлду бир хонумдас кызын. Ону Кызыл районни Баян-Кол суурдан Салак оол Тоюш бижээ. № 25, 40, 41, 43, 51, 55 дугаары «Шиний» аа албайн барган. Оом дуга-рын Баян-Колда почта ажил-дамчылордын айтырарга

3-кү арын, 1991 ч. апрель 1

Ш Ы Н

